

Nauka polska

Podjęmowane ostatnie zmiany w zakresie organizacji szkolnictwa wyższego w Polsce w założeniu mają na celu podnieść jego jakość. Budzą one jednak poważny niepokój w środowisku naukowym.

Koncentrują się bowiem na wzmocnieniu autorytarnego zarządzania, w szczególności prowadzą do obniżenia rangi organów kolegialnych, które gwarantowały pluralizm, tak niezbędny w każdej działalności twórczej. Powodem tak głębokich zmian jest zdaniem „reformatorów” zły stan nauki polskiej.

Chciałbym w związku z tym zwrócić uwagę, że poziom badań naukowych w naszym kraju jest bardzo nierówno rozłożony wśród różnych dyscyplin. Trudno więc oceniać polską naukę globalnie, bez zwracania uwagi na te różnice. Również działania naprawcze powinny te różnice uwzględnić.

Zilustruję tę sytuację na przykładzie badań w zakresie chemii, która jest jedną z mocniejszych dyscyplin. Posługując się bazą SCOPUS, można spróbować scharakteryzować miejsce Polski w Europie Wschodniej i w świecie na tle 239 krajów.

Aktywność chemików można mierzyć liczbą opublikowanych prac. Pod tym względem w latach 1996–2017 zajęli oni 13. miejsce w świecie (12. miejsce w 1996 r., 13. w latach 1999–2008, 15.–16. w latach 2011–2017). Miarą jakości publikacji może być współczynnik Hirscha. W okresie 1996–2017 pod względem wielkości współczynnika Hirscha dorobek polskich chemików pozycjonował ich nieprzerwanie na 22. miejscu w świecie (przy $h=69$). Pod względem liczby cytowań wszystkich prac polscy chemicy zajmowali 18. pozycję w okresie 1996–2017, przy czym najlepszy wynik – 17. pozycję – uzyskali w latach 1999–2005.

W rankingu krajów Europy Wschodniej pod względem jakości publikacji polscy chemicy zajmowali nieprzerwanie pierwsze miejsce w latach 1996–2017. Drugie miejsce zajmowała Rosja. Pod względem liczby opublikowanych prac polscy chemicy zajmowali drugie miejsce po Rosji. W przypadku liczby cytowań polscy chemicy w latach

2005–2008 zajęli pierwsze miejsce, a w pozostałych latach drugie miejsce po Rosji.

Również bliska mi inżynieria środowiska prezentuje się całkiem dobrze.

Pod względem produktywności, tj. liczby opublikowanych prac, zajmowała w latach 1996–2017 średnio 18. miejsce w świecie; w 1996 roku wydano 44 prace indeksowane, przy czym ich liczba systematycznie rosła, tak że w 2017 roku opublikowano 443 prace indeksowane, co dało wówczas 15. pozycję w świecie. W obrębie Europy Wschodniej pod względem liczby opublikowanych prac w dyscyplinie inżynieria środowiska zajmowała pierwsze miejsce, z wyjątkiem 2005 roku, kiedy to pierwsze miejsce przypadło Rosji, i 2011 roku, kiedy pierwsze miejsce pod względem liczby opublikowanych prac indeksowych zajęła Rumunia. W przypadku liczby cytowań i współczynnika Hirscha przez cały badany okres Polska zajmowała pierwsze miejsce.

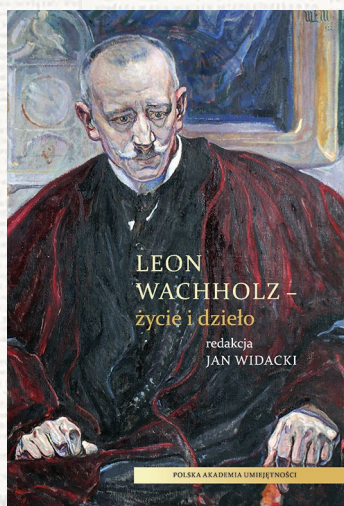
Również nauki humanistyczne i artystyczne w swoich grupach zajęły całkiem przyzwoite 17. miejsce w liczbie publikacji w latach 1996–2017, 33. miejsce w liczbie cytowań i 32. miejsce pod względem wielkości współczynnika Hirscha. W rankingu krajów Europy Wschodniej Polska humanistyka zajmuje drugie miejsce po Rosji, z wyjątkiem 2011 roku, kiedy to pierwsze miejsce zajęła Chorwacja, a drugie miejsce Polska, i 2012 roku, kiedy pierwsze miejsce zajęła Rumunia, a drugie Polska. W cytowaniach i wielkości współczynnika Hirscha Polska zajmowała drugie miejsce po Rosji.

Porównując powyższe dane z nakładami na naukę w poszczególnych krajach, można stwierdzić, że zarówno pod względem liczby opublikowanych, indeksowanych prac naukowych, jak i pod względem ich jakości, mierzonej liczbą cytowań i współczynnikiem Hirscha, aktywność naukowa polskich badaczy wygląda bardzo dobrze tak w rankingu światowym, jak i w odniesieniu do krajów Europy Wschodniej, w szczególności biorąc pod uwagę nakłady na naukę.

LUCJAN PAWŁOWSKI

Politechnika Lubelska

WYDAWNICTWO PAU POLECA

Leon Wachholz – życie i dzieło

redakcja Jan Widacki

Leon Wachholz, najwybitniejszy polski uczyony przełomu XIX i XX wieku, był znakomitym polskim medykiem sądowym, człowiekiem, który zmienił w Polsce paradygmat tej dyscypliny, wprowadzając do niej eksperyment. Uprawiał także psychiatrię sądową, która dla niego była po prostu częścią medycyny sądowej. Był również wybitnym, nie dość docenionym kryminologiem, którego prace z tej dziedziny zdecydowanie górują nad publikacjami współczesnych mu kryminologów polskich, stawiając go w rzędzie najwybitniejszych w tym czasie uczonych w Europie. Był pionierem kryminalistyki, która to nauka w jego czasach nie całkiem jeszcze wydzieliła się z medycyny sądowej. Był także historykiem medycyny. Zaś całość jego naukowej działalności podbudowana była niezwykle szeroką i głęboką wiedzą ogólną, mocno osadzoną w kulturze i humanistyce.

O jego dokonaniach we wskazanych wyżej dziedzinach opowiada ta książka.

Kraków 2019
cena: 25,00 zł